กลยุทธ์การเรียนภาษา: การเรียนการสอนภาษามลายูในประเทศไทย

Language Learning Strategies:
Teaching and Learning Malay Language

กูซม ยามิรูเด็ง (Kusom Yamirudeng)[1]

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการนำเสนอกลยุทธ์การเรียนภาษาของ Oxford (1990) เพื่อนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนภาษามลายูเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ จิราพร สุขกรง และ สุวรีย์ ยอดฉิม (2013) กล่าวว่ากลยุทธ์การเรียนภาษาที่มีการเลือกใช้มากที่สุดในกลุ่มนักศึกษาที่เรียนภาษาต่างประเทศคือกลยุทธ์อภิปัญญา กลยุทธ์ความรู้ และกลยุทธ์ที่ใช้เสริมและทดแทน ตามลำดับ ผลการวิจัยของ Zamri Hahamod (2014) และสมพร โกมารทัต (2012) พบว่านักศึกษาที่เลือกใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาส่งผลให้ผลการเรียนสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาที่ไม่มีการใช้กลยุทธ์การเรียนภาษา ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความนี้จะเป็นประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษามลายูเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

คำสำคัญ: กลยุทธ์การเรียนภาษา, ภาษามลายู

Abstract

This article presents the language learning strategies of the Oxford (1990), adapted to the teaching of Malay as a second or foreign language. Jiraporn Sukkrung and Suwaree Yodchim (2013) state that the most widely used lan-

[1]อาจารย์, สาขาวิชาภาษาภาษามลายู คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 9000, อีเมล: ku_som@yahoo.com

guage learning strategies among students studying foreign languages are metacognitive, cognitive and compensation strategies (. Two researches had been done by Zamri Hahamod (2014) and Somporn Komarathat (2012) showed that students who used language learning strategies achieved higher grades compared to students who do not use these strategies. Therefore, the author hopes this article will be useful and can be applied to the teaching of Malay language efficiently and effectively.

Keywords: Language Learning Strategies, Malay Language

การเรียนการสอนภาษามลายูในประเทศไทย

จากการศึกษาของมูฮัมมัด หลุย อาลี (อ้างในยามีละห์ โต๊ะแม, 1999: 22) พบว่าการเรียน การสอนภาษามลายูนั้นได้เริ่มในระบบปอเนาะเริ่มเมื่อเชคดาวูด บินอับดุลลอฮ์ อัล-ฟะฏอนี และเชคมูฮัมมัดเซน อัล-ฟะฏอนี เนื่องจากท่านได้เขียนตำราวิชาศาสนาและเป็นผู้ริเริ่มแปลตำราศาสนาเป็นภาษามลายูด้วยอักษรยาวี ซึ่งหมายความว่าแรกเริ่มนั้นการสอนภาษามลายูที่ไม่เกิดขึ้นในระบบการศึกษาของรัฐ แต่เป็นการสอนตามความต้องการของชุมชนที่นับถือศาสนาอิสลาม ตามหลักการศาสนาอิสลามแล้วมีกฎข้อบังคับที่มุสลิมทุกคนจะต้องศึกษาความรู้เกี่ยวศาสนาจะสอนตามมัสยิด สุเหร่า บ้านโต๊ะครู (โต๊ะครู เป็นคำสรรพนามที่ใช้แทนผู้สอน) หรือปอเนาะเป็นต้น ซึ่งการเรียนการสอนภาษามลายูไม่ได้เน้นในศาสตร์ของภาษาและนักภาษาศาสตร์ เน้นให้สามารถเข้าใจในภาษาอย่างเดียว ต่อมาการเรียนการสอนภาษามลายูมีการเปลี่ยนแปลงตามระบบการศึกษา โดยมีการเปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล (ตาดีกา) และระดับมัธยมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในภาคใต้ตอนล่างเป็นส่วนใหญ่ เมื่อประมาณทศวรรษที่19 ภาษามลายูเริ่มเข้ามาในระบบการศึกษาของภาครัฐหรือเริ่มมีการสอนในโรงเรียนของรัฐบาลในฐานะภาษาต่างประเทศ (Paitoon M. Chaiyanara, 2003: 139)

จากเดิมที่มีการเปิดสอนในระดับอนุบาล ประถม และมัธยมในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเท่านั้น ต่อมาเริ่มมีการเรียนการสอนในโรงเรียนของรัฐบาล และ

ขยายสู่ระดับมหาวิทยาลัย ส่วนการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัยเริ่มเปิดสอนเป็นวิชาเลือกเสรี วิชาโท และวิชาเอกตามลำดับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละสถาบัน ถึงกระนั้นปัญหาในการเรียนการสอนภาษามลายูยังปรากฏมาเรื่อย ๆ การสอนภาษามลายูยังคงประสบปัญหา เช่น ผู้สอน วิธีการสอน เทคนิคการสอน ความรู้ในภาษาที่สอน ขาดแคลนสื่อการสอน และการวัดและการประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากโดยหลักแล้วผู้สอนเองไม่ได้จบการศึกษาจากสายการสอนภาษามลายูโดยตรง (ฟารีดา หะยีเตะ และซูไฮลา บินสมาแอ, 2010)

จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ไม่สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษามลายู และผู้เรียนเองก็ไม่เกิดความชำนาญในภาษามลายูทั้ง 4 ทักษะ นั่นคือทักษะฟัง พูด อ่าน และเขียน ผลการวิจัย Muhammad Saiful Haq Hussin (2014) กล่าวว่าภาษามลายูได้มีการเปิดสอนมานานแต่ความสามารถทางภาษามลายูของผู้เรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ขณะเดียวกันเทคนิคและวิธีการสอนของผู้สอนยังคงใช้วิธีการสอนแบบเดิม ๆ คือใช้ตำราอย่างเดียวซึ่งไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

องค์ประกอบในการเรียนการสอนภาษานั้นนอกจากผู้สอน หลักสูตร วิธีการสอน สื่อการสอน การวัดและการประเมินผลแล้ว ผู้เรียนเองก็มีความสำคัญและเป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะทำให้การเรียนภาษานั้นเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ (Awang Sariyan, 2011) ส่วนปัจจัยที่อยู่ในตัวผู้เรียนนั่นคือกลยุทธ์การเรียนภาษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเรียนการสอนภาษาได้แก่ บุคลิกลักษณะ ความรู้เดิมของผู้เรียน อายุ แรงจูงใจ และทัศนคติในการเรียน รวมถึงกลยุทธ์หรือกลวิธีในการเรียนภาษามีบทบาทต่อความความสำเร็จในการเรียนภาษาเป็นอย่างมาก (Kamarul Shukri Mat Teh & Mohamad Amin Embi, 2010) ดังนั้นกลยุทธ์การเรียนภาษามีผลต่อผลสัมฤทธิ์และความสำเร็จของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้นักวิชาการชาวต่างประเทศจึงให้ความสนใจและความสำคัญกับผู้เรียน กระบวนการเรียนของผู้เรียนในการเรียนภาษาที่สองหรือต่างประเทศ โดยเน้นวิธีการหรือกลยุทธ์การเรียนและความแตกต่างของผู้เรียน ในปัจจุบันบรรดาผู้วิจัยยังคงให้ความสำคัญและความสนใจกลยุทธ์การเรียนภาษามากขึ้นในกลุ่มผู้เรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ (Linamalini Mat Nafi & Kamarul Shukri Mat Teh, 2015)

ความสำคัญของกลยุทธ์การเรียนภาษา

กลยุทธ์การเรียนภาษาเป็นวิธีการหรือขั้นตอนที่เลือกใช้ในการเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศเอื้อต่อการเรียนรู้ภาษา การจดจำสิ่งที่เรียน การนำข้อมูลที่เคยเรียนมาใช้ เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ภาษา ดังนั้นกลยุทธ์การเรียนภาษาเป็นอีกวิธีหรือแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนภาษา (Zamri Mohamad, 2015)

จากการศึกษาพบว่ามีงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่สามารถสรุปผลว่าการที่ผู้เรียนเลือกใช้กลยุทธ์ในการเรียนภาษาต่างประเทศนั้นทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อาทิ เช่น Laz Chinedu Ogenyi (2015), Violetta Dmitrenko (2017), Mutiatun Nasihah & Bambang Yudi Cahyono (2017) และ Roshidah Hassan (2017) เป็นต้น ส่วนการวิจัยในประเทศไทย อาทิ สุชาติ หินมะลิ (2558) ปานเสก อาทรธุระสุข (2557) เป็นต้น นอกจากนี้อีกหลาย ๆ งานวิจัยค้นพบว่ากลยุทธ์การเรียนภาษาสามารถทำให้ผลการเรียนดีขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับ Kamarul Shukri Mat Teh & Mohamed Amin Embi (2010) ที่กล่าวว่าผู้เรียนที่ใช้กลยุทธ์ในการเรียนภาษาช่วยให้พวกเขาเรียนภาษาได้ดีขึ้น ในขณะเดียวกัน Siti Saniah Abu Bakar & Dahlia Janan (2014) กล่าวว่าผู้เรียนส่วนใหญ่เลือกใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาในขณะที่อยู่ในห้องเรียนมากกว่าเวลาที่อยู่นอกห้องเรียน ส่วนสมพร โกมารทัต (2012) และศิวนนท์ นิลพาณิชย์ (2560) จากการวิจัยพบว่าผู้เรียนที่เลือกใช้กลยุทธ์การเรียนสามารถพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษพัฒนาภาษาได้ดีขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้นจะเห็นว่ากลยุทธ์การเรียนภาษามีความสำคัญและควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนมากขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของพิทยาธร แก้วคง (2013) ที่กล่าวว่ากลยุทธ์การเรียนมีความจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษ

สำหรับผู้เรียนควรเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาเพราะสิ่งนี้สามารถช่วยในการวางแผนการเรียนภาษาของผู้เรียน ในขณะที่อยู่ในห้องเรียน นอกห้องเรียน หรือในช่วงเวลาสอบให้ประสบความสำเร็จมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยในการจัดการเรียนและวางแผนกิจกรรมหรือทบทวนบทเรียนให้เป็นกิจวัตร ในขณะเดียวกันการเลือกใช้กลยุทธ์เป็นการชี้แนะหรือคู่มือในการแก้ปัญหาของผู้เรียนเมื่อประสบปัญหาในการเรียนหรือผลการเรียนลดลง ทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง ส่งผลให้

เกิดความรู้ใหม่ ๆ แก่ผู้เรียนจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งเกิดการพัฒนาความสามารถทางภาษาในทางที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ

นอกจากนี้ผลการเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาทำให้การจัดการเวลาเกิดประสิทธิผลมากขึ้น เพราะผู้เรียนรู้จักการแบ่งเวลาให้เหมาะสมกับตัวเองและเพื่อน ๆ เพื่อส่งเสริมการใช้เวลาในการเรียนมากขึ้นและยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Ghazali Yusri, Nik Mohd Rahimi, Parilah M. Shah, Wan Haslina Wah and Ahmed Thalal Hassan (2012) ได้กล่าวว่า การเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถทางภาษาและมีการใช้ภาษามากขึ้น ดังนั้นสรุปได้ว่ากลยุทธ์การเรียนภาษานั้น มีความสำคัญในการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนให้มีการพัฒนาภาษา เนื่องจากสิ่งนี้เปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีการสื่อสารที่ดีขึ้น

กลยุทธ์การเรียนภาษากับการเรียนภาษามลายู

โดยทั่วไปแล้วผู้สอนมีความตั้งใจและความพยายามที่จะสรรหาและรังสรรค์วิธีการสอนให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน เช่นวิธีการสอน แนะนำช่องทางลัดในการเรียน สอนพิเศษ ติวแนวข้อสอบ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถตอบข้อสอบและทำคะแนนได้สูงสุดในการสอบของแต่ละรายวิชา ทั้งนี้มีการค้นพบว่าการเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาสามารถให้ผลดีที่สุด (Zamri Mahamod, 2015) เนื่องจากผู้เรียนเป็นผู้ที่แก้ปัญหาด้วยตนเอง ในขณะเดียวกันผู้สอนควรศึกษาด้วยว่าผู้เรียนมีความสนใจหรือชอบกิจกรรมแบบไหนในขณะที่เรียนในห้องเรียน ตลอดทั้งเหตุผลของการเลือกเรียนภาษาต่างประเทศด้วย ซึ่งผู้สอนเองจะได้ศึกษาและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาอย่างจริงจังและเกิดผลกับผู้เรียนดีที่สุด นอกจากนี้ผู้สอนก็มีบทบาทที่สำคัญในการเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับการเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาของผู้เรียนให้มีความหลากหลายมากขึ้น ดังนั้นวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนแล้วประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาคือการเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนภาษา

สำหรับการวิจัยกลยุทธ์การเรียนภาษามลายูในนักศึกษาต่างชาติ เช่น อิหร่าน ไนจีเรีย อินโดนีเซีย อิรัก ลิเบีย และจีน (Siti Saniah Abu Bakar, 2012) วัตถุประสงค์

ในการวิจัยเพื่อศึกษากลยุทธ์และประโยคที่เลือกใช้ในกลุ่มนักศึกษาต่างชาติ โดยแบ่งเป็น 3 ช่วง คือในห้องเรียน นอกห้องเรียน และในช่วงสอบ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาจากประเทศไนจีเรีย อินโดนีเซีย อิรัก และลิเบีย เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยในการเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนภาษา เลือกใช้ในขณะที่อยู่ในห้องเรียน ส่วนประโยค(กลยุทธ์) ที่ใช้บ่อยที่สุดคือในขณะที่ครูสอนในห้องเรียนจะตั้งใจเรียนอย่างเต็มที่ ขณะที่ผู้เรียนจากประเทศจีนจะตั้งใจฟังเวลาที่ครูพูดมากที่สุด และนักศึกษาอิหร่านจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในห้องเรียนมากที่สุด ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาคือแรงจูงใจ

การเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนภาษามลายูในกลุ่มนักเรียนหญิงและชาย (Zamri Mahamod, 2004) จำนวน 8 คนที่มีผลการเรียนที่สูงและกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนระดับต่ำในการเรียนภาษามลายูทั้ง 4 ทักษะ ขณะที่เรียนอยู่ในห้องเรียน นอกห้องเรียน และการเตรียมตัวในการสอบ กลุ่มตัวอย่างมีการใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาที่แตกต่างกัน กลุ่มผลการเรียนที่สูงจะใช้กลยุทธ์การเรียนภาษามากกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อน จากการวิจัยพบว่า แต่ละกลุ่มจะใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาแตกต่างกันไป นักเรียนชายจะใช้กลยุทธ์การเรียนภาษามากกว่า นักเรียนหญิง ในทักษะการฟังและการเขียน ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน และการเตรียมตัวในการสอบ ในขณะที่นักเรียนหญิงจะใช้กลยุทธ์การเรียนภาษามากกว่า นักเรียนชาย ในทักษะการอ่าน ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน และการเตรียมตัวในการสอบ สรุปได้ว่านักเรียนที่ใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาจะประสบความสำเร็จในการเรียนมากกว่า และมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงกว่าทั้งนักเรียนชายและหญิง

ในขณะเดียวกันยังไม่ปรากฏการศึกษาการใช้กลยุทธ์การเรียนภาษามลายูในนักศึกษาไทย ส่วนการวิจัยกลยุทธ์การเรียนภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มนักศึกษาที่เลือกกลยุทธ์การเรียนภาษาจีนมีผลการเรียนหรือประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษามากกว่านักศึกษากลุ่มที่ไม่ได้เลือกใช้กลยุทธ์ในการเรียนภาษา (ถิรวัฒน์ ตันทนิส, 2008) จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่ากลยุทธ์การเรียนภาษามีประโยชน์ต่อผู้เรียนเพราะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทางภาษาได้ดี การที่ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียนรู้จะเป็นการสร้างแรงจูงใจและผลการเรียนดีขึ้น (Linamalini Mat Nafi and Kamarul Shukri Mat Teh, 2015)

ความหมายของกลยุทธ์การเรียนภาษา

คำว่า กลยุทธ์ (strategy) มาจากภาษาทางการทหาร คำว่า ยุทธศาสตร์ มาจากรากศัพท์ภาษากรีกโบราณ strategos หมายถึง แม่ทัพ มาจากคำว่า stratus หมายถึงกองทัพ และ agoหมายถึงผู้นำ ซึ่งมารวมกันมีความหมายว่า ยุทธวิธี (วิธีการรบ) ในการจัดการทัพและยุทโธปกรณ์เพื่อการสู้รบ ต่อมาเมื่อประมาณทศวรรษที่ 70 นักวิจัยทางการศึกษาเริ่มให้ความสนใจกลยุทธ์ในการเรียนภาษาที่สองหรือต่างประเทศ เพราะในการเรียนภาษานั้นผู้เรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ไม่น้อยกว่าหลักสูตรและผู้สอน

Rubin (1987:19) ได้ให้ความหมายว่า วิธีที่ผู้เรียนนำมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการรับข้อมูลความรู้ การเก็บรักษา การเรียกข้อมูลเหล่านั้นออกมา และใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

Oxford (1990: 8) ได้ให้คำจำกัดความว่า การกระทำหรือพฤติกรรมเฉพาะที่ผู้เรียนนำมาใช้เพื่อให้การเรียนรู้ภาษารวดเร็วขึ้น ง่ายขึ้น น่าเพลิดเพลินยิ่งขึ้น อีกทั้งสามารถดำเนินได้ด้วยตนเองและถ่ายโอนไปใช้กับสถานการณ์ใหม่ได้

O'Malley & Chamot (1990: 1) ได้ให้ความหมายว่าเป็นความคิดหรือการกระทำเฉพาะบุคคล (ผู้เรียน) เพื่อเป็นการช่วยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจ เรียนรู้ภาษา และการนำความรู้ใหม่มาใช้

Macintyre (1994: 185) ได้ให้คำจำกัดความว่าเป็นเทคนิคและเคล็ดลับที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนภาษาได้อย่างง่าย

จากนิยามที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า กลยุทธ์การเรียนภาษา หมายถึง วิธีการหรือกระบวนที่ผู้เรียนประดิษฐ์คิดค้นเองเป็นเฉพาะกาลในขณะที่รู้สึกตัวเพื่อเป็นตัวช่วยในการจัดการตัวเองในการเรียนภาษาให้ประสบความสำเร็จมากขึ้น

ประเภทของกลยุทธ์การเรียนภาษา

กลยุทธ์การเรียนภาษา (Learning Strategies Language) เป็นเครื่องมือที่จะนำผู้เรียนไปสู่การเรียนที่ง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น และทำให้ผู้เรียนมีแนวทางในการเรียนของตนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารทางภาษาของผู้เรียน นอกจากนี้ยังช่วยให้การเรียนภาษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและสามารถถ่าย

โอนความรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ได้ดีขึ้นด้วย (Oxford,1990) ในบทความนี้ได้จำแนกประเภทของกลยุทธ์การเรียนภาษาของ Oxford เนื่องจากเป็นที่นิยมและมีการยอมรับกันอย่างแพร่หลายในต่างประเทศ หรือแม้แต่ในประเทศไทยเอง ดังนั้นในบทความนี้จะกล่าวถึงเฉพาะกลยุทธ์การเรียนภาษาของ Oxford แต่อย่างผู้เดียว

กลยุทธ์การเรียนภาษามีปัจจัยที่สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 ความแตกต่างของบุคคล ได้แก่ ความเชื่อ ทัศนคติ บุคลิกลักษณะ ความรู้เดิม อายุ แรงจูงใจ และประเภทที่ 2 สถานการณ์และสังคม ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ทางภาษา ภาษาที่เรียน สภาพแวดล้อม ปัจจัยเหล่านี้จะมีผลต่อการเลือกใช้กลยุทธ์ในการเรียนรู้ภาษา

กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา สามารถแบ่งประเภทกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาตามโมเดล Oxford เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาทางตรงและกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาทางอ้อมซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาทางตรง

1.1 กลยุทธ์การจำ (Memory Strategies) เป็นเทคนิคที่ผู้เรียนใช้สำหรับในการเก็บข้อมูลสำคัญต่าง ๆ และสามารถนำข้อมูลใหม่มาใช้ได้ด้วย ทั้งนี้ผู้เรียนสามารถนำมาใช้ได้เมื่อมีความจำเป็นในการสื่อสารหรือเพื่อความเข้าใจ กลยุทธ์การจำสามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยดังนี้ สร้างความเชื่อมโยงในใจ (creating mental linkages), ประยุกต์ใช้ภาพหรือเสียง (applying images and sounds), ทบทวน (reviewing well), และใช้กิริยาท่าทาง (employing action) กลยุทธ์ประเภทนี้ช่วยทำให้การเรียนภาษาของผู้เรียนง่ายขึ้น

1.2 กลยุทธ์พุทธิปัญญา (Cognitive Strategies) เป็นเทคนิคที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและใช้ภาษาใหม่รวมทั้งเชื่อมโยงข้อมูลใหม่และข้อมูลเก่าหรือข้อมูลที่ผู้เรียนมีอยู่แล้วผ่านการคิดวิเคราะห์ กลยุทธ์ประเภทนี้ประกอบด้วยการฝึกฝน (practicing), การรับและการส่งข้อมูล (receiving and sending messages), การวิเคราะห์และการให้เหตุผล (analyzing and reasoning), และการสร้างโครงสร้างสำหรับนำเข้าข้อมูลและผลที่ได้รับ (creating structure for input and output) กลยุทธ์ประเภทนี้สามารถช่วยผู้เรียนในการจัดการภาษาเป็นระบบมากขึ้น

1.3 กลยุทธ์การชดเชยหรือทดแทน (Compensation Strategies) การกระทำที่จะช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาใหม่ได้ทั้ง ๆ ที่ผู้เรียนไม่มีความรู้ในภาษาใหม่มาก ซึ่ง

ช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาใหม่ทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ถึงแม้ว่าผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาการเรียนโดยทั้งหมด กลยุทธ์ประเภทนี้ประกอบด้วย การเดาความหมายอย่างมีหลักการ การใช้คำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงในขณะที่กำลังฟังหรืออ่าน และการใช้ภาษาท่าทาง และภาษาแม่ช่วยในทักษะการพูดและการเขียน

2. กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาทางอ้อม

2.1 กลยุทธ์อภิปัญญา (Metacognitive Strategies) เป็นเทคนิคของความสนใจ มุ่งมั่น การเรียบเรียง การวางแผนการเรียน และประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง ซึ่งเป็นการควบคุมวงความรู้ให้กับผู้เรียนด้วยตนเอง กลยุทธ์ประเภทนี้สามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อย คือการมุ่งไปที่การเรียนรู้ (centering learning), การจัดการและการวางแผนการเรียนรู้ (arranging and planning learning), และ การประเมินการเรียนรู้ (evaluating learning)

2.2 กลยุทธ์ทางอารมณ์ (Affective Strategies) เทคนิคนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถควบคุมและปรับอารมณ์ ทัศนคติ และแรงจูงใจ ซึ่งหมายถึงมีความรักในภาษาที่เรียน (affection) มีอารมณ์อยากเรียนภาษา (emotions) มีทัศนคติที่ดีในการเรียนภาษา (attitudes) มีแรงจูงใจในการเรียนภาษา (motivations) และเห็นคุณค่าในการเรียนภาษา (values) กลยุทธ์ประเภทนี้ประกอบด้วยการลดความกังวลในการเรียนหรือการใช้ภาษา (lowering anxiety) การกระตุ้นสนับสนุนตนเองในการเรียนหรือการใช้ภาษา (encouraging oneself) และการรับทราบถึงอารมณ์ของคู่สนทนา (taking one's emotional temperature)

2.3 กลยุทธ์ทางสังคม (Social Strategies) เป็นเทคนิคที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสาร กับผู้อื่นในสังคมเพื่อช่วยการเรียนรู้ภาษาและพัฒนาทักษะภาษา นอกจากนี้การเลือกใช้กลยุทธ์ทางสังคมได้อย่างเหมาะสมจะทำให้การเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนเกิดประสิทธิผลทางภาษาได้อย่างสูงสุด กลยุทธ์ประเภทนี้สามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อย คือการถามคำถาม (asking questions) การร่วมมือกับผู้อื่น (cooperating with others) และการให้ความสำคัญกับผู้อื่น (empathizing with others)

กลยุทธ์การเรียนภาษาที่กล่าวข้างต้นมีความสำคัญและส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน การเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาในแต่ละประเภท

ขึ้นอยู่ตัวผู้เรียนเองตามความสนใจ แต่อย่างไรก็ตามกลยุทธ์ทั้งสองประเภทมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ภาพข้างล่างนี้เป็นการสรุปการแบ่งประเภทกลยุทธ์การเรียนภาษาตามแนวคิดของ Oxford

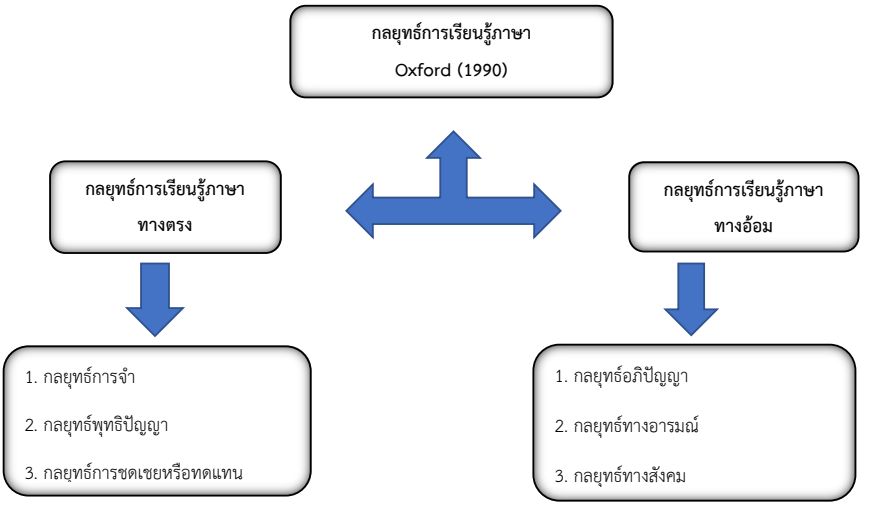

ภาพที่ 1 การแบ่งประเภทกลยุทธ์การเรียนภาษาตามแนวคิดของ Oxford (1990)
ที่มา: Oxford (1990)

การใช้กลยุทธ์การเรียนภาษามลายูในกลุ่มนักศึกษาต่างชาติ

ตัวอย่างกลยุทธ์การเรียนภาษามลายูของนักศึกษาต่างชาติในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของประเทศมาเลเซีย (Siti Saniah Abu Bakar, 2012) เป็นการวิจัยกลยุทธ์การเรียนภาษาขณะที่ผู้เรียนอยู่ในห้องเรียน สำหรับกลยุทธ์ที่นักศึกษาต่างชาติเลือกใช้คือ กลยุทธ์อภิปัญญา กลยุทธ์ทางสังคม และกลยุทธ์การชดเชยหรือทดแทนตามลำดับ

ตารางที่ 1 การเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนภาษามลายูของนักศึกษาต่างชาติในมาเลเซีย

นักศึกษา	กลยุทธ์การเรียนภาษามลายู	ค่าเฉลี่ย
A5	Saya memberi sepenuh perhatian semasa guru mengajar. ฉันตั้งใจเรียนอย่างมากในขณะที่ครูกำลังสอน	3.32
A15	Semasa pembelajaran, saya mendengar dengan teliti cara guru bercakap di dalam kelas. ในขณะที่เรียนฉันตั้งใจฟังและสังเกตวิธีการพูดของครูอย่างละเอียด	3.18
A6	Jika saya tidak faham penerangan guru, saya minta supaya diulang. ถ้าฉันไม่เข้าใจคำอธิบายของผู้สอน จะขอให้ผู้สอนอธิบายซ้ำ	3.18
A19	Saya melibatkan diri secara aktif di dalam kelas. ฉันจะเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนอย่างกระตือรือร้น	3.16
A16	Semasa pembelajaran, saya memterjemahkan apa yang saya dengar dalam bahasa saya sendiri. ในขณะที่เรียน ฉันจะแปลความหมายคำต่าง ๆ เป็นภาษาของฉันเอง	3.09
A4	Saya duduk di hadapan untuk dapatkan perhatian guru. ฉันจะนั่งแถวหน้าเสมอเพื่อครูจะได้ให้ความสนใจ	2.92
A10	Saya menjawab dalam hati apabila guru mengutarakan soalan kepada pelajar lain. ฉันตอบคำถามในใจเมื่อครูเลือกให้คนอื่นตอบคำถาม	2.92
A18	Saya cuba memberanikan diri untuk bercakap dalam bahasa Melayu di dalam kelas. ฉันจะสร้างความกล้าหาญในการพูดภาษามลายูในขณะที่อยู่ในห้องเรียน	2.92
A20	Saya suka akan main peranan di dalam kelas. ฉันชอบมีบทบาท (มีส่วนร่วม)ในห้องเรียน	2.90
A9	Saya menjawab soalan secara sukarela apabila saya pasti dengan jawapan tersebut. ฉันตอบคำถามด้วยความสมัครใจเมื่อมั่นใจในคำตอบ	2.90
A13	Semasa pelajaran bahasa Melayu, saya cuba untuk bercakap dalam bahasa Melayu. ในเวลาเรียนฉันมักจะพยายามพูดภาษามลายู	2.89
A17	Jika saya tidak dapat menjawab soalan yang diutarakan oleh guru, saya mendapatkan bantuan daripada kawan-kawan. เมื่อใดที่ฉันไม่สามารถตอบคำถามที่ครูถาม ฉันจะขอความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ	2.87
A12	Jika saya tidak faham sesuatu yang telah diajar di dalam kelas, saya bertanya kepada kawan selepas kelas. ถ้าไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียนมาแล้ว ฉันจะถามเพื่อน ๆ หลังจากเลิกเรียน	2.80
A7	Jika saya tidak faham penerangan guru, saya meminta kawan untuk menerangkannya. ถ้าฉันไม่เข้าใจคำอธิบายของผู้สอน ฉันจะขอให้เพื่อนช่วยอธิบายให้	2.78
A14	Saya mengulang kaji pelajaran selepas setiap kelas. ฉันทบทวนบทเรียนทุกครั้งหลังเลิกเรียน	2.72
A2	Saya membuat latihan di dalam buku teks. ฉันทำแบบฝึกหัดในหนังสือเรียน	2.67
A3	Saya duduk di sebelah seseorang yang mahir dalam bahasa Melayu. ฉันนั่งข้าง ๆ กับเพื่อนที่เรียนเก่ง	2.66

นักศึกษา	กลยุทธ์การเรียนภาษามลายู	ค่าเฉลี่ย
A11	Jika saya tidak faham makna perkataan yang digunakan dalam pelajaran, saya akan merujuk kamus. เมื่อใดที่ฉันไม่เข้าใจความหมายของคำ ฉันจะใช้พจนานุกรม	2.66
A8	Saya akan menjawab soalan yang ditanya oleh guru secara sukarela. ฉันจะตอบคำถามที่ครูถามด้วยความสมัครใจ	2.62
A1	Saya membaca buku teks sebelum pembelajaran. ฉันอ่านหนังสือเรียนก่อนไปเรียน	2.47

บทสรุป

การเรียนภาษาใดภาษาหนึ่งแล้วไม่ประสบผลสำเร็จนั้นมีปัจจัยหลายประการ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้สอนหรือผู้เรียน ซึ่งจะต้องหาสาเหตุที่แท้จริงให้ได้เพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่ถูกประเด็นและสามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น สำหรับการเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาเป็นอีกวิธีหนึ่งที่เพิ่มขีดความสามารถของผู้เรียนหรือพัฒนาผู้เรียนให้สามารถวางแผนการเรียนได้อย่างถูกทาง ซึ่งสรุปได้ว่ากลยุทธ์การเรียนภาษามีความจำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้ภาษา ทั้งนี้ผู้สอนควรแสดงบทบาทของตนเองในการนำกลยุทธ์การเรียนภาษานำมาประยุกต์ใช้ในสร้างแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ในขณะเดียวกันผู้เรียนเองจะได้มีโอกาสเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาได้อย่างเหมาะสมพร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

เอกสารอ้างอิง

ถิรวัฒน์ ตันทนิส. (2551). การศึกษาปัญหาการออกเสียงภาษาอังกฤษและกลวิธีการเรียนการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักศึกษาสหวิทยาการ ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, **ภาษาและภาษาศาสตร์**. 31(1), 87-110.

นิศากร ประคองชาติ. (2551). การใช้กลวิธีการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยรัฐบาลชั้นปีที่ 1, **วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย.** 4(1), 59-76.

ปานเสก อาทรธุระสุข. (2553). กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นของนิสิตวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 22(40), 1-21.

พิทยาธร แก้วคง. (2556). กลวิธีการเรียนภาษาอังกฤษของนิสิตวิชาเอกภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา, **อินทนิลทักษิณสาร**. 12 (3), 83-99.

สมพร โกมารทัต. (2553). **การศึกษาการใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพฯและปริมณฑล** (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

สุชาติ หินมะลิ. (2010). การใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่3 ที่กำลัง เรียนภาษาอังกฤษระดับพื้นฐานและระดับกลางของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**. 12(12), 95-105.

ยามีละห์ โต๊ะแม. (1999). **เต็งกูมะฮฺมูดไฮยิดดีน: ชีวประวัติ และแนวคิดในการพัฒนาสังคม** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Awang Sariyan. (2011). Kemajuan Bahasa Melayu di peringkat kebangsaan dan antarabangsa: Cabarab dan tindakan. Dalam **Konvensyen Dunia Melayu Dunia Islam**, 12-14 Oktober 2011. Melaka, Malaysia.

Ghazali Yusri, Nik Mohd Rahimi, Parilah M. Shah, Wan Haslina Wah & Ahmed Thalal Hassan. (2012). Penggunaan strategi belajar bersama rakan dalam kalangan pelajar kursus bahasa Arab di Universiti Teknologi Mara (UiTM). **Asia Pacific Journal of Educators and Education**, 27:37–50.

Laz Chinedu Ogenyi. (2015). Strategy use and language performance by second language learners in Nigeria. **Advances in Literary Study**, 3: 65-78.

Linamalini Mat Nafi & Kamarul Shukri bin Mat Teh. (2015). Kepelbagaian penggunaan strategi pembelajaran Bahasa Arab dalam kalangan pelajar IPT Kelantan. **The Online Journal of Islamic Education**, 3:1-8.

Kamarul Shukri Mat Teh, and Nik Mohd Rahimi Nik Yusoff, and Mohamed Amin Embi, dan Zamri Mahamod. (2009). Hubungan penggunaan strategi pembelajaran bahasa dengan tahap penguasaan Bahasa Arab. **JIAE Journal of Islamic and Arabic Education**, 1 (1), 41-56.

MacIntyre, P.D. (1994). Toward a social psychological model of strategy use. **Forreign Language Annals**, 27(2): 185-195.

Muhammad Saiful Haq Hussin. (2014). Tahap penguasaan bahasa Melayu dalam kalangan pelajar peringkat matthayom 1&2 di Islamic Santhitham Foundation School: Kajian kes. Dlm Sanat Md. Nasir, Zulkifli Osman, Abudul Halim Ali dan Ku ares Tawandoloh (Eds). **Seminar Antarabangsa Memartabatkan Bahasa Melayu Asean II: Pengupayaan Jaringan Pendidikan Bahasa Melayu**, 25-27 Oktober 2014, Pattani, Thailand.

Mutiatun Nasihah & Bambang Yudi Cahyono. (2017). Language learning strategies, motivation, and writing achievement of Indonesian EFL students. **Arab World English Journal (AWEJ)**, 8(1), 250-263.

O'Malley, J.M. & Chamot, A.U. (1990). **Learning strategies in second language acquisition.** Cambridge University.

Oxford, R. L. (1990). **Language learning strategies: What every teacher should know.** New York: Newbury House/Harper & Row.

Paitoon M. Chaiyanara. (2003). Hambatan struktur bahasa ibunda dalam pengajaran Bahasa Melayu bagi penutur Thai. Dalam Atitah Hj. Mohd. Salleh & Ramlah Muhamad. (Ed). **Pengajaran Bahasa Melayu untuk penutur asing**, Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

Pareeda Hayeeteh & Suhaila Binsamaae. (2010). **Teaching and learning Malay Language in Islamic private School in Pattani Province** (Laporan penyelidikan). Yala: Yala Rajabhat University.

Roshidah Hassan. (2017). Gaya dan strategi pembelajaran Bahasa Melayu dalam kalangan pelajar Perancis. **Journal of Language Studies**, 17(1): 125-146.

Rubin, J. (1987). Learning strategies: Theoretical assumption, research history and typology. Dalam A. Wenden & J.Rubin. (Eds). **Learner strategies in language learning.** Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Siti Saniah Abu Bakar. (2012). **Strategi pembelajaran pelajar Bahasa Melayu pelajar asing di Malaysia** (Laporan penyelidikan). Tanjung Malim: Universiti Pendidikan Sultan Idris.

Siti Saniah Abu Bakar & Dahlia Janan. (2014). Strategi pembelajaran dan pengajaran Bahasa Melayu sebagai bahasa Asing. Dalam Sanat Md. Nasir, Zulkifli Osman, Abudul Halim Ali dan Ku ares Tawandoloh. (Eds). **Seminar Antarabangsa Memartabatkan Bahasa Melayu asean II: Pengupayaan Jaringan Pendidikan Bahasa Melayu**, 25-27 Oktober 2014, Pattani, Thailand.

Violetta Dmitrenko. (2017). Language learning strategies of multilingual adults learning additional languages. **International Journal of Multilingualism**, 14(1): 6-22.

Yong Chyn Chye, Siti Saniah Abu Bakar, Chan Tze-Haw & Vijayaletchumy a/p Subramaniam. (2010). Strategi pelajar antarabangsa belajar Bahasa Melayu di Institusi Pengajian Tinggi. **Proceedings of the 4th International Conference on Teacher Education**.8-10 November 2010, Bandung, Indonesia.

Zamri Mohamod. (2004). **Strategi pembelajaran Bahasa Melayu di kalangan pelajar sekolah menengah** (Tesis Kedoktoran Falsafah). Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.

Zamri Mohamad. (2015). **Strategi pembelajaran inventori cara belajar Bahasa Melayu**. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.